

ЦІННІСНА СПРЯМОВАНІСТЬ УКРАЇНСЬКОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ СПІЛЬНОТИ

Воронцова Е. В.,

*науковий співробітник відділу проектної діяльності
ORCIDID0000-0001-5778-9900, amelyvo@ukr.net*

Ївженко Ю. В.,

*к. п. н., завідувач сектору наукового та навчально-методичного забезпечення
підготовки фахових молодших бакалаврів в системі ФПО, ORCIDID0000-0001-5879-
0226, metody@ukr.net*

ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»

Представляємо результати дослідження, проведеного під час он-лайн семінару навчання тренерів з числа працівників регіональних закладів післядипломної освіти педагогічних керівників на тему «Створення освітньої програми закладу», як узагальнення освітянської думки Українців. Методом практичного дослідження виявився метод фокус – групи. Цей метод ще називають методом глибинного групового інтерв'ю. Він виник на перетині ряду дослідницьких технологій і зайняв певне місце серед інших методів емпіричної соціології. Засновник методу – американський вчений Роберт Мертон. Специфіка масиву первинних даних групових інтерв'ю полягає в тому, що:

1) одиницею аналізу є не респондент, а висловлювання. Оскільки кожен респондент є носієм багатьох висловлювань, це, як мінімум, на порядок збільшує масив первинних аналітичних одиниць, робить його статистично значущим.

2) у завдання якісних досліджень не входить визначення чисельності або питомої ваги носіїв тієї чи іншої точки зору в суспільстві або його сегменті. Завданням якісних методів є формування списку так званих «гіпотез існування», тобто списку думок, оцінок або висловлювань, що існують в суспільстві і, ймовірно, мають не нульову ступінь поширення. При цьому, як зазначає Д. Темплтон, краще помилитися, виявивши неіснуючий або малозначущий чинник, ніж упустити релевантний.

2. Математичним методом подальшої обробки отриманих даних є проведення **контент-аналізу**, як і в інших соціологічних дослідженнях [2]. Метод фокус груп передбачає вивчення суспільної думки у зменшеній моделі суспільства.

Під час семінару всім групам було запропоновано перелік цінностей Нової української школи. Кожна група мала вибрати найважливішу на їх думку цінність і запропонувати шляхи її реалізації в закладі освіти для всіх суб'єктів – суспільство або громадськість, батьки, учні, вчителі, директор.

Ми проаналізували роботи тих груп, що виконали завдання своєчасно, відповідно до інструкції і представили їх на загальне обговорення.

Отже, з наданого переліку освітніх цінностей: Морально-етичні: гідність; чесність; справедливість; турбота; повага до життя, до себе та інших людей. Соціально-політичні: свобода; демократія; культурне розмаїття; повага до рідної мови та літератури; патріотизм; шанобливе та дбайливе ставлення до навколишнього середовища; повага до закону; солідарність; відповідальність [1].

Неочікуваним, але не дивним, було те, що переважна більшість груп обрали морально–етичну цінність «Повага до життя, до себе та інших людей». На нашу думку, така узгодженість вибору незалежно один від одного представників різних регіонів свідчить про дефіцитарність саме цієї цінності в українській освіті, і навіть в суспільстві. Необхідно уточнити, що одна група обрала цінність «відповідальність», яка належить до переліку соціально-патріотичних.

Пропонуємо розглянути, як на думку педагогічної спільноти ця цінність може реалізовуватись в організації роботи освітніх закладів. Сподіваємось, що це дослідження може бути корисним для всіх учасників освітнього процесу.

Компетенція директора: створення безпечного освітнього середовища у закладі освіти (наприклад забезпечення належних санітарно-гігієнічних умов); забезпечення гідних умов праці, взаємодія в педагогічному колективі. Директор спілкується з учнями, вчителями, батьками. Створює атмосферу взаємоповаги, співпраці з сім'ями та громадою. Керує освітнім процесом - затверджує: план роботи закладу освіти, правила поведінки у закладі освіти, посадові обов'язки працівників закладу, заходи протидії булінгу, інструкції з охорони праці та безпеки життєдіяльності, організовує безпечне харчування, фізкультурно-оздоровчу роботу. Піклується про благополуччя здобувачів освіти, планує дизайн освітнього простору, спрямованого на розвиток здобувача освіти, мотивацію до навчання, всебічний розвиток особистості. Попереджає прояви булінгу і мобінгу.

Компетенція педагогів: створює безпечне освітнє середовище в класі, володіє методикою формування в учнів ціннісного ставлення до життя, до себе та інших людей засобами предмета, формує в учнів загально людські цінності. Створює в освітньому процесі атмосферу доброзичливості, позитивного відношення до свого здоров'я, до навчання, толерантне ставлення до співучнів, батьків, персоналу школи. Протидіє боулінгу. Реалізує освітню програму, проводить виховні заходи, проводить інструктажі з безпеки життєдіяльності, співпрацює з батьками учнів, власним прикладом демонструє

повагу до себе та інших. Залучає родини до побудови індивідуальної освітньо-професійної (профорієнтаційної) траєкторії розвитку дитини; дотримується основних принципів педагогіки партнерства; сприяє емоційному розвантаженню, комфортності учнів; розвиває увагу, спостережливість, тактовність, делікатність; виховує та розвиває життєві навички толерантності, протидії дискримінації, вміння працювати в команді, поважати особисті якості інших людей. Є доброзичливим, позитивним, надійним, поважає учнів. Дотримується принципу дитиноцентризму, педагогіки партнерства, та одного із принципів НУШ – презумпції талановитості кожної дитини. Сприяє створенню здорової та дружньої атмосфери у педагогічному колективі. Має психологічну стійкість. Реалізуючи професійні функції, власним прикладом демонструє повагу до життя, до себе, здобувачів освіти, батьків; співпрацює з даного питання з усіма зацікавленими сторонами.

Компетенція учнів: виявляє повагу до себе та оточуючих, дотримується правил етики спілкування, не має шкідливих звичок, дотримується внутрішкільних правил. Критично оцінює свій стан здоров'я, піклується про моральний клімат в класі, встановлює дружні, безпечні стосунки з однокласниками. Бере участь у навчанні, не боїться висловлювати свою думку, дотримується інструктажів з безпеки життєдіяльності, здорового способу життя. Має право на власну думку, вибір, повинен оперувати поняттями: «унікальність людини, дискримінація, толерантність, самооцінка». Бере участь у створенні правил діяльності класу, побудованих на принципі «Повага до життя, до себе та інших людей» і дотримується цих правил. Проявляє повагу до вчителя, толерантне ставлення до інших учнів. Володіє почуттям власної гідності, не допускає приниження і захищає інших.

Компетенція батьків: співпрацюють зі школою, беруть активну участь у житті школи, сприяють культурному розвитку дитини, формують навички культури спілкування у сім'ї, з однолітками. Піклуються про фізичне і психічне здоров'я дитини. Взаємодіють з педагогами у питаннях освітньої діяльності. Беруть участь у розробці освітньої програми, входять до складу бракеражної комісії, до складу колегіальних органів управління закладом. Дотримуються принципів соціального партнерства; беруть участь у побудові індивідуальної траєкторії успіху дитини. Розуміють свою відповідальність за здоров'я дитини, за створення безпечного середовища в сім'ї. Пропагують цінності екологічної поведінки та здорового способу життя. Долучаються до визначення шкільних цінностей, стають прикладом в питаннях поваги до життя, до себе та інших людей для власних дітей, шкільної спільноти, громади.

Компетенція громадськості: технічне обслуговування будівлі школи, послуги з прибирання, забезпечення безпеки. Забезпечують комфортне перебування в освітньому закладі кожної дитини, незалежно від її фізичних і психічних потреб. Піклуються про комфортні умови роботи і життя педагогічного колективу. Відповідають за дотримання Санітарного регламенту, адміністрування та розподіл ресурсів, безпеку. Демонструють прозорість і відкритість; дотримуються імперативів соціального розвитку суспільства, закладу освіти у тому числі. Фонди, громадські організації, влада допомагають створювати освітнє середовище закладу, дружнє до учасників освітнього процесу; школа забезпечує постійну комунікацію та співпрацю ключових стейкхолдерів для розвитку даної цінності.

Інші компоненти: в закладі створені і діють учнівське самоврядування, колегіальні органи управління закладом освіти, органи батьківського самоврядування.

Модель, складена в результаті роботи груп відповідає моделі Соціально-емоційного навчання (SEL), що пригортає увагу у всьому світі.

Список використаних джерел

1. Концепція Нової української школи, затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р.
2. С.А. Белановский МЕТОД ФОКУС-ГРУПП.—М.: Издательство Магистр, 1996.-272 с